

Српској и словенској штампи

Требало би да наставимо, гдје смо прије два мјесца и више прекинули. Требало би сад, пошто су проишле свечаности, наново да подигнемо рукавицу, коју нам извјесни београдски листови стално добацују и да наставимо ону несрећну размирицу, која може по велике српске и словенске интересе на Балканском Полуострву да буде кобна.

Као што смо прије два мјесца прекинули борбу усред разгара братске кавге и мирно, стојички, подносили небратске ударце братске штампе, тако мирно стојимо и данас, не исплаћујући равномјером и нерекавши ни једно обично „јао“.

Нада је до душе ишчезла, да ћемо оваким својим држањем постићи, да неоправдани напади на узвишену особу нашега Краља и на Црну Гору престану, али и сами пошљедњи зрак те наде узимамо као котву спасења и намећемо себи вјеровање, да ћемо оваким својим држањем залуталу браћу ипак дозвати себи и дати им могућности да хладним разумом увиде, колико је погибна распра коју поджарују.

А то је распра велика и судбоносна. То није кавга између појединаца. То је разлаз између двије српске државе, то је раздор у целокупном српском племену, то је, најзад, неслога која ће донијети најкобније пошљедице. Свјесни свега тога ми смо прекинули одбрану, не стављајући никоме никаквих погодаба. Прекинули смо је на своју моралну штету, знајући, да је то ипак мања штета но она, која може доћи ако бисмо ударце враћали. То је захтијевао од нас разум и она свијест српска, која мисли и на сјутрашњи дан, на пошљедице у будућности.

Нека нико не узме олако ствар. Сијање раздора у Српству може бити корисно само нашим непријатељима. Апсолутно је немогућно ма колико потчинити Црну Гору вољи извјесних јавних радника у Београду, као што смо и ми амо свјесни да нам је немогућно ма шта сепаратистичког постићи у Србији. Ми тих амбиција нијесмо никада имали, и немамо их, и осуђујемо и саму помисао на такав смјер.

Око чега онда да се боримо? Зашто затрговати братске односе кад Српство стоји пред великим догађајима, који се у свијету спремају? Али и да се не спремају, Српство стоји пред великом задањом, а њу могу успјешно ријешити само сложне снаге. Па ко зна да ли је и онда могу ријешити!

Проникнути вјером у бољу будућност српскога народа, прожети схватањем тешкоћа које Црној Гори и братској Србији стоје на путу, и убијеђени, да се само слогом може избјећи понављање жалосне историје наше, оличене у петвјековноме ропству, које се дјелимично продужио па и сада још траје, ми и сад не прихваћамо борбу коју нам извјесни београдски листови намећу, очекујући да ће разум и тамо преовладати и да ће двије српске звијезде водиле, Србија и Црна Гора, здруженом свјетлошћу предњачити српскоме народу и осветљавати му закрчене путеве.

Завишемо над судбином Српства ако будемо принуђени да се и преко воље поново морамо бранити, али онда ћемо се бранити мушки и до пошљедње капи горкога свршетка.

Колико смо нападани, колико је неоправдано нападан наш Краљ и Господар, чак и у овим најновијим демонстрацијама у Београду, колико Црна Гора и све што је данас представља, ма да нијесмо икаква повода дали, свједок си нам ти, непристрасна српска и словенска штампа. Буди нам свједок и у будуће. Сачувај ову нашу братску искрену ријеч, која вапије за слогом, како би правилно судила ако би, по несрећи, овај наш глас остао проповјед у пустињи.

Свечани дани Црне Горе

Приликом боравка Њ. Кр. В. грчког престолонашљедника Краљевића Константина на Цетињу, овдје су били са Њиме и многи грчки официри са бродовља „Цари“ и „Спечија“.

У четвртак у вече војни министар генерал-ађутант г. бриг. Мартиновић давао је у Гранд Хотелу дине у част официра с грчког бродовља, који су допратили на Цетиње Њ. Кр. В. Престолонашљедника Константина. На дине су били понавни сви наши дивизионери и бригадири, као и команданти дивизија и бригада. При трпези владано је најбоље расположење до касно.

Официрима чак грчким, који су остали са ескадром у Бару, давао је банкет обл. управитељ г. Нико Татар, коме су присуствовали многобројне одличне званице. Банкет је испао врло лијепо и на њем је пало више здравица, које су изазвале велико одушевљење. Лађе грчке биле су електрично осветљене.

И грчки мрнари били су у опште од народа лијепо предусретани. Више пута су излазили у великом броју у Стари Бар, и били су свуда предмет особите пажње.

Сјутра дан су имале почети свечаности, којима би се још јаче манифестовала вјековна руско-црногорска заједница, али ушљед јаке кише оне су биле одложене за сјутра дан.

Тога дана је код г. Евгенијадеса, грчког дипломатског представника, био ручак, на ком су били Њ. Кр. В. грчки Престолонашљедник Константин, Њ. Кр. В. наш Престолонашљедник Краљевић Данило, Њ. Кр. В. Књаз Мирко, Њ. Кр. В. Књаз Петар, војни министар г. генерал-ађутант Мартиновић, заповједник грчке флоте г. Кондуриотис и аташирано особље Високим особама.

Те исте вечери давао је обл. управитељ у Бару г. Н. Татар банкет руским официрима, који су тамо остали. Банкету су присуствовали државни чиновници и отјмени грађани, а испао је у сваком погледу изванредно лијепо. За вријеме банкета измијењено је више патриотских здравица, које су изазвале опште одушевљење.

У недјељу била је вечера на „Цесаревићу“, на којој је био обласни управитељ г. Н. Татар са неколико чиновника, а све руске лађе биле су електриком осветљене и на свакој су били иницијали са круном. Са лађа су бацане ракетле. Наш

народ у неколико вапорића обилазио је лађе и клицао: Живно Цар. Живјела Русија! Лука Барска разлијетала се од одушевљеног ура! И наша су брда била осветљена, а на Волујици били су иницијали. Опште весеље и одушевљење трајало је до касно у ноћ, а свуда је владао најбољи ред и мир.

И руски мрнари, који су остали са ескадром у Бару, предмет су највеће народне љубави и пажње. Они су ових дана више пута излазили са својих бродова и ишли у Ст. Бар, а народ их је свуда одушевљено предусретао и частио.

У суботу послјие подне Њ. Кр. В. Престолонашљедник Константин од Грчке учинио је са Њ. Кр. В. Књазом Мирком излет до Крушевца, а у недјељу око 10 сати отпутовао је с Цетиња у Бар, одакле је послјие подне са флотом кренуо у Грчку. Пред његов полазак са Цетиња дошла је пред Двор почасна чета с војном музиком, гдје су већ били окупуљени министри и великодостојници, посланици и многобројни народ. Опроштај Њ. Кр. В. Престолонашљедника Константина са Њ. В. Краљем Господаром као и са свима члановима Краљевске Породице и Високим Гостима био је најсрдачнији, а кад је Високи Гост са Њ. Кр. В. Књазом Мирком спо у аутомобил, топови запуцали и звона зазвонише, а војна музика свирала је грчку химну, док је почасна чета одавала почасти и народ одушевљено клицао.

у Бар је Високи Гост са Њ. Кр. В. Књазом Мирком и пратњом пристио на по сата по подне, и били су дочекани топовском палбом са грчких и руских бродова. На грчкој оклопници био је служен доручак, којом приликом је Високи Гост подигао здравицу Њ. В. Кр. В. Књазу Мирку наша Му се он топло захвалио, а кад се је Њ. Кр. В. Мирко послјие доручка опростио са Њ. Кр. В. Престолонашљедником Константином и остављао брод, испраћен је опет топовском палбом са грчких бродова. Мало иза тога грчка флота кренула је из Бара, поздрављана пуцњавом топова са Волујице и са руских бродова, на које је поздраве грчка флота одговарала из својих топова, те се тако топовска грмљавина и клицање мрнара и народа на далеко разлијегало. У пратњи Њ. Кр. В. Књаз Мирка био је и командир г. Јоко Јовановић.

Тога дана у вече био је у Двору свечан објед у част Њ. И. В. Великог Књаз Николаја Николајевића, на коме су била Њихова Величанства Краљ и Краљица са свима члановима Краљевске Породице, Високи Сродници, царско-руски министар г. Арсенијев с особљем посланства и чланови пратње. За вријеме обједна измијењене су између Њ. В. Краља и Њ. И. В. Великог Књаз Николаја Николајевића срдачне здравице.

Послјие обједна био је у Дому Краљевске Владе свечан бал, на који су дошли и Њихова Величанства Краљ и Краљица са Узвишеним Породицом и Високим Сродницима и задржали се до поноћи. Бал је испао у сваком погледу сјајно, а у игранци су најживље учествовали и чланови Краљевског Дома, Велики Књажеви и Велике Кња-

гиње, као и сви руски официри. Бал је у највећем реду трајао до касно по поноћи.

У понедјељак у 8 с. изјутра четири свештеника са руске ескадре заједно са нашим свештеницима одслужили су у катедралној цркви свечано молебствије за напредак руске и црногорске војске, а по том помен палим борцима руским и црногорским у рату, који је у почетку прошлога вијека вођен у Боки Которској под предвођењем Св. Петра и адмирала Сењавина. Богослужењу су присуствовали Њ. В. Краљ са Њ. И. В. Вел. Књазом Николајем Николајевићем, официрски кор руски и црногорски и мноштво народа.

У 9^{1/2} сати прије подне била је на Обилића Пољани војна смотра у част Њ. И. В. Великог Књаз Николаја Николајевића. Смотри су присуствовали Њихова Величанства Краљ и Краљица са Њ. И. В. Великим Књазом Николајем Николајевићем и са свима члановима Краљевског Дома и Узвишеним Сродницима. На смотри је била упарађена и чета руских мрнара са адмиралом г. Мањковским и официрима. Долазак Високих особа поздрављен је бурним клицањем „Ура“ и „Живно“ и топовском палбом.

Пошто је Њ. В. Краљ, држећи фелдмаршалски жезал у руци, с Њ. И. В. Великим Књазом Николајем и пратњом обилао фронт цијеле војске, којом је заповиједао командант дивизије г. бриг. сердар Вукотић, а уз наизмјенично свирање црногорске и руске химне и бурно поздрављање војске, настало је дефиловање, које је одлично извршено, због чега су Њ. В. Краљ и Њ. И. В. Велики Књаз Николај изјавили Своје потпуно признање г. бриг. Вукотићу.

Високи Гости вратили су се са Обилића Пољане, испраћени онако исто свечано, као што су и дочекани.

Послјие смотре била је у Војном Стану приређена сјајна закуска у част руских официра, гдје су измијењане најсрдачније здравице руској и црногорској војсци и одушевљење је толико завладало, да су руски официри дигли на руке Њ. Кр. В. Књаз Петра и носили Га тако уз бурно клицање војске и народа до Двора, гдје су на балкону били сви чланови Краљевске Породице са Високим Гостима.

У подне давао је министар војни г. бриг. М. Мартиновић банкет у „Гранд Хотел“—у у част руских официра, за вријеме којег су поново измијењане одушевљене здравице руској и црногорској војсци и заједници, од којих је била министра војног г. М. Мартиновића ова:

Браћо Руси!

Пресрећан сам, што ми је у дио пала особита част, да вас овдје поздравим у име вашијех другова, црногорских официра.

Ријечи братског поздрава, које вам сада управљам, потичу не само из мога срца, већ и из душе цијеле наше војске. Веза заједнице међу нама и вама тако су чврсте, тако топле и дуготрајне, да је излишно и наглашавати, колико осјећа наша војска за своју посестриму ру-

ску војску. Ја сам сада само слаби тумач тијех осјећања.

Давно је томе, мила браћо и другови, како су руска и црногорска војска своје братство и истовјетности задатак запечатиле заједнички проливеном крвљу још у Наполеоновим ратовима, а за вријеме владавине Црногорског Господара Св. Петра. Из крви руских и црногорских војника, проливане тада у овим нашим крајевима за заједничку ствар, никла је наша нераздвојност, којој су ударени темељи славни Император Руски Петар Велики и Господар Црногорски Митрополит Данило, први из нашег узвишеног Владарског Дома. Та братска заједница јачана је све више. Она је касније више пута славила свој тријумф, који је ових дана дошао до сјајног израза благодарношћу Његовог Императорског Величанства Цара, који је благоволио указати нашој војсци највећу част, наименовавши Његово Величанство Краља Господара за генерала фелдмаршала храбре руске војске.

Нека милостиви Бог даде да братство руске и црногорске војске вјечно траје на добро и славу Русије и Црне Горе, које су спојене јединством вјере, крви и тежња. Ми смо дужни да се повињујемо мирољубивим жељама наших суверена, који су нам врховни заповједници, и тврдо се надамо да ће Њихови трудови за одржање мира доијети корисна плода. Али, у исто вријеме никад не губимо из вида наш задатак, и у случају потребе сво нас, браћо, приправних, да будемо уз вас, као што смо увијек били и у прошлости.

Ми вас све, браћо, грлимо и молимо вас, да нашим друговима у Русији понесите наш срдљачни поздрав, јер смо с вама и с њима вазда срцем и душом.

Живио Цар! Живјела храбра руска војска и мрнарница! Живјели руски официри! Ура!

У 2¹ сата руски официри и мрнари отпутовали су с Цетиња у Бар, испраћени таквим народним одушевљењем, које се само може видјети, али не и описати. Руски официри и мрнари возили су се улицама откривене главе, поздрављајући на све стране окупљени народ, који им је бурно клицао.

Јучерањи дан Високи Гости су провели у излету и војњи кроз варош, а Њ. В. Књаз Сергеје Лајхтенбершки био је лову са Њ. Кр. В. Књазом Петром, одакле се пред вече повратио.

У вече је био у част Њ. Им. В. Великог Књаза Николаја Николајевића велики ватромет у општинском парку, за које је вријеме наша војна музика концертвала.

Данас су Високи Гости били у излету до манастира Острога.

Помиловања

Његово Величанство Краљ Господар благоизволио је помиловати од даљег издржавања казне шљедече осуђенике и велездајнике:

Митра Ђуровића, осуђеног на 11 г. робије; Мијата Ђулафића, осуђеног на 10 г. робије; Милосава Љепаву, осуђеног на 10 г. робије; Крета Миловића, осуђеног на 10 г. робије; Спасоја Пилетића, осуђеног на 10 г. робије; Андрију Пантовића, осуђеног на 8 г. затвора; Блажа Радићковића, осуђеног на 8 г. затвора; Гаврила Церковића, осуђеног на 8 г. затвора; Ђорђија Контића, осуђеног на 6 г. затвора; Акима Даковића, осуђеног на 5 г. затвора; Сава Даковића, осуђеног на 5 г. затвора; Стевана Рајковића, осуђеног на 15 г. робије — све из афере с бомбама; Јована Вукотића, Радоја Селића, Боја Селића, Божицу Селића, Ђока Ђосовића, Јагоша Бојовића, Пера Правдиловића, Вулету Ђетковића, Радоја Ђетковића, Јанка Љумовића, Павића Радуловића, Николу Борозана, Љуш Колу, Душана Це-

ровића, Лаза Вучковића, Петра Благојевића, Тодора Шћепановића, Андрију Вушуровића, Машу Н. Марковића, Верушу Шуквић, Радушу Радовић, Стану Вујовић, Стану М. Палевић, Мирка Даковића, Новицу Ракошевића, Илију Мијусковића, Пушицу Драговића, Николу Јочића, осуђене због разних кривих; и Милоша Петровића, Милића Петровића, Милуна Матовића из Слатине, Велишу Павићевића из Куча, Ђорђију Радовића, Војна Радовића, Радосава Радовића, Боја Радовића и Милутина Матовића све из Куча; Ђорђију Белојевића из Бјеловића, Вукоту Масловарића из Васојевића, Богдана Мартиновића из Васојевића, — осуђене у колашинској афери.

Тако исто благоизволио је помиловати све велездајнике емигранте, осим Тодора Божовића, Јована Ђоновића, Николе Митровића и Сима Шобарића, дакле: Марка Даковића, Петра Понаковића (осуђене на смрт), Радоша Поповића, Љубомира Павића, Лазара Божовића, Пера Врбицу, Баја Гардашевића, Милију Павићевића, Сава Ђурашковића, Николу Мартиновића, Вујадина О. Вујачића, Милију Милићковића, Лазара Дамјановића, Јована Томашевића, Јована Кажича, Глигорија Вукчевића и Јована Лазаревића из афере с бомбама, као и Мих. Бојовића и др. из афере колашинске.

Демонстрације у Биограду

Приликом свечане прославе педесетогодишње владавине Њ. В. Краља Господара у Биограду се у Н. Позоришту давао Његов комад „Балканска Царица“ у част Високом Славјенику.

Ову прилику злоупотријебили су неки и на њој приредили одвратне демонстрације, које су нашле на општу осуду и одвратност, а после представе, која је и поред тога држана, демонстрирали су и дупали прозоре на појединим биоградским редакцијама.

О томе сплетско „Наше Јединство“ доноси овај чланак:

На Цетињу три славе у једној: педесет годишњица владања књаза Николе, сада краља, педесет година да су се двије душе — Николе и Милене — слиле у једну, и проглашење краљевине. У овим славама најзначајнија је педесетогодишњица цара Краља Никола био је срећан у својој браци. Из срећног брака сва ова срећа династији и Црној Гори.

На ове славе дошли су толики владари и пријатељи као владари. Из Биограда испусти се и краљевић Александар, син цара на Цетињу. Сви дочекују, што се може срдљачије. Натјечу се ко ће боље и ко ће лепше. Осим осјећања у Црногорцима према Србији ту је и жеља свију да и у томе угоде својој Господару, а Господар је рекао свима како осјећа, у оној знаменитој здравци, да му је међо најмилије и најдраже Александар краљевић Србије од које га никаква сила неће одаљити, да с њоме сложи ради.

На ово из Биограда су одговорили. Знаде се како. Када би би било могуће да се то сакрије било би најбоље, остала би сакривена српска брука. Али брука је пукала, разлијеже се по свијету.

Званична Србија Николе Пашића по одласку на Цетиње краљевића Александра хтјела је бајати, да и она учествује у овој слави; а што би више: када се престављала на Цетињу „Балканска Царица“ уредили су, да се тај исти чувени и класични комад краља Николе преставља у Биограду. Све је то лијепо од Србије званично, али ако Срби у Биограду, они на улици, и они на галеријама и у партеру биоградског позоришта приредиле демонстрације, и ударише у повике проти краљу Николи и краљевини Црној Гори влада Пашићева „није крива“. Србија је демократска; људи: у Србији свакоме слободно да приређује демонстрације или овације. Јесте ли разумјели како је Никола све ово намјестио? Званична Србија симпатише и краљу и краљевини црногорској, али народ не симпатише. Народ се „буни“.

Врхунац бизантинизма је ту. У томе бизантинизму је ова српска брука зачета. Дјеца краља Петра — Александар и Јелена — на Цетиње, а Пашићев да бизантинску игру што лукавије одигравају, када су справили што треба на улици за демонстрације, и нашли своје људе за позоришни партер и за галерије, да звижду и да се деру — тада су одлучили „у част“ краља Николе приредити преставу „Балканске Царице“.

Што би сметала и што може да смета Црна Гора као краљевина краљевини Србији? Кад постоји једна, а обнавља се друга краљевина, то, ако је разбора и родољубља, јача Српство балканско.

На Балкану има још неријешених питања, па када сва Европа радо пристаје да се Црна Гора подигне на достојанство краљевства, када сви владари овако доказују колико поштују владара Црне Горе

то не може бити од штете, али то мора, јер се по себи разумије, бити од користи општим стварима Срба на Балкану, па у којем случају њихова ријешавања. Или би се на Цетињу љутили када би исто овако Европа имала повјерења у Биоград — јер се ради о повјерењу? Европа зна да је краљ Никола сваку мјеру и о свему дубоко размислила, да је краљ Никола љезни, да се послужимо ријечима које смо чули од др. Позита Десанчића, одупомоћеник на Балкану. Треба им говорити даље што то значи и колико то може да вршети при рјешавању овог или оног балканског питања.

Демонстрације у Биограду заслужују нарочито проучавање. Доказују још једном извор одакле потиче све што се доживљаје између Србије и Црне Горе у ове три године; доказују мизерију биоградских, назовимо их, државника. Нешта друго него завист може да их овако задрхнује.

Оно мало мора црногорскога, ми би рекли, на Црну Гору изазивље нас овај бијес, ово неваљалство из Биограда.

Море Црној Гори даје велику знаменитост. Но море би хтјела Србија. Мога би братски; та ко је више и ради и ради од Црне Горе да балканска железница сађе на Бар, а томе су се вазда опирали из Биограда.

Са железницом у Бар Србија би много добила, али би Црна Гора вајредно одскочила. За ово неколико, да се тако изразимо, бачава мора Барске луке добијала би, а ми се надамо да ће их и добијати, неколико тучета на годину.

Ми постарији знамо како је било још у нашој младости, а што је трајало до преклиани: у Биограду су вјеровали да ће сађе у Солун. За то су заподјели познату акцију у Ст. Србији и Македонији; акцију пропаганде. Сваке године у ту пропаганду трошили су милијоне, и на пошлетку устројили хајдучке чете.

А сама београдска штампа нам је последије доказивала, открићем толиких шкандала, или писањем проти таквом трошењу како је све то ишло: у жепове за ломповања разних учитеља, чиновника по консулатима, позданих личности ит.д. ит.д. А чете? Оне су навукле све јаде и невоље на српски народ у Турској; изазвале су турске власти проти раји, која од тог и данас осјећа артејске пошљедице, да не говоримо о свима мукама којих се је памучила до сада, и што се главни узрок оноликом исељивању Срба из оних земаља.

На ове свечане акција радикала биоградских и најбоље велики фiasco у Ст. Србији и Македонији, а најбоље се разумије из београдске штампе која више је ишце о вјеровани Србије на Солун, а о томе је приређивала увијек и навише. Александар Херцег-Босне је разбаци и све своје о слагању на Јадранско Море.

Остало је море и приморје црногорско. Господу у Биограду сада на ово помислају. Мога би братски, споразумно. Одабран је други, класични правац: уништење династије Петровић-Његоша, а да Црна Гора буде нека провинција Србије. А она је ових дана обновљена Краљевина! За то ми би рекли, вичи, ради тога ове демонстрације у Биограду, које није тешко разумјети.

А за што друго? Хоће ли титула Краљевине тражити од Црне Горе више трошка, ма да неће, то се послаи чисто црногорски. Хоће ли мјесто једног српског књаза и једног српског краља бити два краља, толико боље.

Али — ова политика Краља Николе „није славенска!“ Тада није славенска ни Русија. Тада ни Русија ни Бугарска; а речете ли тако, да Русија није славенска, па да није Бугарска, па да није Црна Гора — е, тада што и остаје од Славенства на Балкану? Тада су Славени само биоградски радикали.

Демонстрације биоградске су глупи и пакосни маневар неколицине у Биограду, ситне и бесајесне, без правца и без идеала, страшући занешене, и друго ништа. Ових дана на Цетињу гледајући Краља Николу између владара, славенских и славјенима не занста непријатељских, и најмоћнијих кнезова у Петрограду, био је на вису своје величине, али не само ради тога; нити је био кад је од скупштине за краља проглашен.

Прво проглашење било је на Обилићевој пољани, кад је војсци објављено, да је постао фелдмаршал руске армије, и на врхунцу величине своје, када је последије 20 минута краљ црногорски и фелдмаршал руски, позвао посланика сусједне монархије барона Гисла и војне аташеје држава, да иснију чапу и здравље Њ. В. Фрање Јосифа I.

Ту је доказ његова генијалног дипломатског такта, ту је доказ за што га Европа оволико цијени.

Два цара, држава најсилнијих, е се не зна која је од које силнија, па га је-

дан у честитици називље „моћни књаже, поштовани пријатељу“, а други га именује фелдмаршалом своје војске!

Ту је сва величина владара најмање државе између цара превоћних, ту је сва знаменитост најмање краљевине између најсилнијих цара.

А они у Биограду... праве још и демонстрације!

Братски одзиви

Биоградски лист „Правда“ доноси поводом прогласа Краљевине овај чланак:

Уз поздравне ускликне свих добрих Срба и ширеле просвијетљене Европе, а под кишом накосних грдиња једне мале групе црногорских незадовољника и њихових пријатеља у Србији, прогласена је јуче малу, али јуначка Црна Гора Краљевинио и њен Књаз Краљем.

Успјех братске Црне Горе мора обрадовати сваког доброг Србина, као што сваки добар Србин мора жалити ону бијесну кампању, која је поведена из себицких и партизанских рачуна.

Јуче је црногорски цар од прва пут кликнуо: „Живио Краљ Никола I“.

Томе усклику, а из најискренијих и најчистијих побуда, придружили су се и сви ваљани Србијанци, који у Црној Гори и у њеном новом Краљу Николи I не гледају ништа друго него пријатеља, већ владара српске братске земље.

Нека провинције благослови овај важан чин и нека он уроди оним корисним плодом, који се од њега очекује.

Сплетско „Наше Јединство“ доноси овај лијепи чланак под насловом „Умном владару вјесници и јунаку“:

„У династији Петровић Његоша достојној Немањини, седми на реду, до јуче књаз до мало краљ Никола, навршује педесет година владања мудрог и јуначкога, владара патриоте и владара праведника, који, између шесторо, од народа прослављених му предака, дјелима доказа, да је био достојан свакога појединца и свију скупа.“

Он доказа то дјелима, народ му у овим веселим данима потврђује љубављу, Европа поштовањем. — Би први Петровић Данило бесмртник, те основа династију када опет, у ономе јуначкоме гнијезду, узали жижак у кандилу слободе, од Сулејман-наше угашен, би први Петровић који горњу Зету, данас Црну Гору, изабави и на достојанство независне подигну, кад јој на Цареву Лазу ускрсну мисао Иван бег Црнојевића, да у њој, која чува косовски аманет, Црна Гора понесито стижење, буде велико знамење за будућност!

А седми у роду, последије 214 зета, Цареву Лазу једнога и Грахову другога Данила, надовеза Вучју До, Фундину, и Острошке клисуре сабљом у десници, а Црној Гори присаједини Подгорицу, Улицу, Бар и Никшић; сабљом од Османлија, дипломатском вјаштином од Европе, а до „Горског Вијеница“ Владике Петра, пером у руци сплете „Пјесника и Вилу“ „Балканску Царицу“ „Вукашину“ и „Арваншита“.

На Цетињу, где је у олтару Завјет-камен, Душанов знамен, потоњи камен Иван бег Црнојевића, између Ловћена где почива српски Омир, и Орлова Крша са којег се види вјечни спомен Данилу, првоме „Повелитељу“, и древнога манастира митрополита, црногорског и... славено-српске патријаршије у Пећи“ дивно ли оно испјева испод неба алачинама додурга Књаз Никола своје Вјеровање:

„Ја у будућност вјерујем Зете,
„Ка“ симболе цркве нам свете,
„И“ тој кад повор мисли ми грне,
„И“ се прошлости у крило врене,
„Надам се да ће ускрсну“ Зета
„Све што нам туђи туђина клепа!
„Јер што је Српство имала славно,
„Имало свето, имала гласно,
„Није ли Зета то одвијала?
„Зета је Српство све основала!
„На Зетској нави нико је прво
„Српских владара владарско дрво!
„Од Владимира, па до Ивана
„Све што је Срба и српских страна
„У хлад је чудног дрвета било
„И коло — — — — — мило!
„Јунаке, војводе, краљеве, баче,
„Цареве наше, наше жуљаче,
„Свене, књажеве и државнике,
„Законодавце и свештенике —
„Све Српству Зета је дала мила,
„Зета је легло српских сила“.

А на уздаке пјесника очајника с Авале: где је Призрен славни град, где су царски дворци, гдје Душанов, златни вијек, што чудеса створи...“

(Све прогута Косово!)
...разлијеку се и разлијеже химна и даворија:

„Онамо, онамо за брда она...!“ и покрећу се души косовских јунака ко да ване, е би се онамо, онамо за брда она, одакле почину Високи Дечани, српство духом поцрногорчили, и ко да поје дјело од уфана:

Црна Гора, велико значење...

Сви јој га Призорци тесали, сви војштини, ал највећа војга извојштно Он, кога, пориклом из мазених Његоша, поздравил Император „као једног и искреног пријатеља велике Русије“.

Души је био цар моћне и силне царвине, послије њега Њему се највише приликао владар малене књажевине.

Ни Душаново царство не би уснего до ових моралних висина, поред славе оваког и оволиког угледа јуначког гвјезде Николе I, у коме Гледетов упозна „најдаровитијег и најнеобичнијег човјека које ошима“, рјечи су великог Британца, које пошјајем.

Црна Гора, позосито стјење, велико знамење! У твом мору бемје силне, у Призестоници и краљеви и причеви, и свину владара и држава преставници хитају на честитање твоме умноме Господару, који те је прославио сабљем и пером, умом и разбором, међе ти проширио, у коло држава просвијечених те увео; а е да ли иде владара самодршца, да је, у ансодулизму, израдно више од твојега кад се узму у рачун прилике и потенциће, малена средства и велике потребе?

И кад се сјетимо гигантске борбе дипломатске, да сађе на море и да свиним морем вјена Црну Гору, бацањем престена у његове дубине:

„Буди моје свје мре
„И о камен мој прејуши
„Док је свјета док је луди
„Док те сунце не паша“.

Европа му то признаје, Славјанство му се диви, Српство с њиме, а у Српству Црна Гора овако га слави ко јунака, ко јесника, ко државника, јербо:

„Књаз се раја ка' сви смртни,
„Књаз је прави ко умје,
„А од књаза незнашце
„Дому, земљи фајде није“.

А од Књаза Николе ко је више текао и стекао, од Косова, земљи земље, и мора да је плаче, и просвијете да је оба сјава — а роду ко од њега прибавио овозико пошитања и угледа по славјанској васнони, свијету читавоме?

Свједоче и данашњи днени на Цетинју:

„Отвори се, књига бијела,
„Црноорских славних дјела“.

Са ових жала хрватских у вијенцу честитак са свину страна, и наш Ти цвијетак: у *име Хрвата*.

Из града Звоничира краља, којега Ти прекори ка' и Симеона и Душана, што се сна тројица грабила о државе, и завадила браћу „рад сујете, ради круне, ради славе“ — „а не шнаше живовати како братска браћа живе“ — из ове круне хрватских градова на свине мору, честитамо Теби који се никад не огријети ни о дјелимично танчање устраје Ти љубави искрене спрам жеља Штросмајера нашега оца и нашега великана, који у највећем жеку неслоге црне, испјева стихове, у звијезде Ти се оковали:

„А Хрвате, брате миди!
„Теби твоје мени моје,
„А спрам твога душманана
„Ка' Хрвати Срби стоје“.

Теби, у чијим грудима је родољубље и мирољубље Саве Неманића, и витештво Обилића, у име Хрвата са ових жала:

„Хура! Хура! Добитнику,
„Хура краљу и јунаку,
„Од којега Црна Гора
„Очекива срећу сваку!“

„Самоуправа“, лист биоградске владе доноси овај чланак:

Јуче је Његово Краљевско Височанство Никола I навршио своју педесетогодишњицу срећнога брачнога живота и педесетогодишњицу свога владања. Овај значајан дан у животу своме и своје узвишене породице Књаз је оправдано желио да достојно и свечано прослави. У овој радости Књажевој и узвишеној му породице учествује и Србија у лицу свога престолонашљедника, Његовог Височанства Краљевића Александра, који је лично у име свога узвишенога оца, Краља Петра, честитао овај радостан дан сиједоме Књазу и своме дједу.

С овом јубиларном породичном прославом, у којој су своје учешће и радост Краљевина Србија и њен узвишени владар обилежили и именованјем Књаза Николе I за српскога генерала и помицањем у више војне чинове Књажевских синова, Данила, Мирка и Петра, на Цетинју су желили да споје и вежу још једну свечаност, свечаност проглашења Црне Горе за Краљевину и Књаза Николе за Краља Црне Горе, да подигну дакле ранг младој братској Књажевини и њеном сиједоме владару.

Тако се јучерашњи дан на Цетинју од једне породичне свечаности, претвара у једну држану свечаност, несумљиво политичкога значења, које може имати и извеснога политичкога утицаја на саму будућност нашега народа.

Тако важан политички чин неминуовно изазива на политичка размисљања и опјењивање пошљедница, које за собом тај чин повлачи.

Прво на што пада мисао сваког политичког радника, то је историја националног уједињења Нијемаца и Италијана, њихова дуга борба и тешкоће око савлађивања те борбе, које су потицале, у многоме, из повреде интереса разних културних и династичких центара.

Несумљиво су бољи услови за јединство једнога народа, кад тај народ има само један политички центар. Али историја и ток политичкога живота једнога народа могу доијети и то, да један народ има два, три, па по некад и више политичких центара. Географски положај, разне културе, политичке струје и сусједства разних народа, доприносе по највише да се стварају разни центри. По некој нарочитој злој судбини српски народ подијељен је у више држава и стављен под управу још више политичких центара, него што је икоји други европски народ.

Српско хрватски народ подијељен је у пет држава а стоји под седам разних управа које се често руководе политиком туђења, одвајања и завађања, али међу њима су створена два слободна центра, којима је народ српски додијелио улоге да један другога помажу, и да јачи, културнички и моћни руководи народном политиком, чијим се интересима морају потчињити сви други лични и династички интереси.

Не само нама него и цијелом Српству на и пријатељима нашег пошоналног јединства биће мило и пријатно ако овај свечани чин, проглас Црне Горе за Краљевину и сиједог и јубиларног Књаза за Краља, повећа ствари независност и моћ Црне Горе и буде олакшао јединство и подигао углед народа српског.

За то и јесте дужност свих свјесних српских политичара, и политичка потреба првога реда, да се два слободна српска центра усрдно потпомажу, и да своју политику упућују правцем главног задатка у духу завјетних тежња српскога племена...

Демократски дух нашега народа, који загријева срца и у најабаченијим крајевима српско-хрватског народа, и који у тијесној вези стоји за европским напретком и културом, бдићи над радом сваког политичког радника, су још јаке сепаратистички тежње, и помагаче сваки рад, који води напретку, слободи и јединству српско-хрватског народа.

Нека би Бог и добри геније српскога народа дао, да повећани ранг наше братске и миле Црне Горе доведе нову срећу како Црној Гори, тако и узвишеној славјеничкој породици и цијелом Српству!

Биоградски лист „Правда“ доноси овај чланак:

На неколико дана, прије но што ће се догодити оно о чему сада пишемо, донјели су аустро-угарски листови телеграм из Биограда: да је наше министарство просвјете наредило, да се на дан прокламовања Црне Горе за Краљевину, у Народ. Позоришту одигра „Балканска Царица“; да се за ту представу спремају демонстрације против Књаза Николе и да се поговара да министарство просвјете није далеко од припремања тих демонстрација.

Некоји листови, а на првом мјесту „Правда“, обратила је пажњу надлежнима на овај телеграм, називајући га „ономеном за времена“ рачунајући да ће се од стране оних који су позвани о овоме да воде рачуна, учинити шта треба, да до ових демонстрација, које су подједнако увјерљиве како за Србију, тако и за Црну Гору, не дође.

Но, као што се могло и очекивати од наше полиције и владе, овом „опоменом за времена“ нико се није хтио користити. Мјесто да су се министар просвјете и министар унутрашњих дјела споразумјели, па испитавши терен, ријешили: или да се од давања овог комада одустане, ако министар полиције није у стању да демонстрацију отклони или угуши, или да се комад да, а полиција да употреби право које јој закон даје да сваког демонстранта спроведе у затвор; мјесто тога, министар просвјете је наредио да се комад представља, а министар унутрашњих дјела пустио је демонстранте да раде шта хоће и да у времену, кад српски престолонашљедник и његова сестра сјде на Цетинју и уживају гостопримство Књаза Црне Горе, тај Књаз Црне Горе буде на најгори начин вријеђан, на очиглед и под окрићем српске полиције, а приликом коју је српска влада дала демонстрантима.

Кад је српска влада налазила да се Књазу Николи и Црној Гори треба указати нека пажња давањем Књажевог комада у нашем Нар. Позоришту, онда је дужност владина, односно њених органа била, да строго мотре на то, да та пажња буде пажња, а не прилика за вређање онога коме

се бајаги пажња хтједа указати. У свакој другој земљи, у којој државним пословима управљају људи који знају шта је то учтивост и куртоазија; у свакој другој земљи у којој бригу о државним интересима воде људи који цијење сваког монарха као представника земље којом влада, и који знају да у оваким приликама вријеђати монарха, значи вријеђати његову земљу — у свакој таквој држави јутрос би освануо краљевски указ којим се и министар полиције и управник вароши укљачају са њихових положаја. На жалост, Србијом не управљају такви људи и зато и видимо, не само да министру полиције и управнику вароши нико ни „потамо се“ није рекао, него видимо чак и то, да владнин полудиванци листови немају ни једне ријечи осуде за срамоту која је канијета Србији прекрсношћим вријеђањем црногорског Књаза.

Да, велимо да је прекрсношћом демонстрацијом нанијета срамота Краљевини Србији, јер је она не само послала свога званичног представника: свога престолонашљедника, да Књазу Црне Горе честита на ономе због чега га овдје, у Призестоници Краљевини Србији, некажњено вријеђају, него је тај званични представник Србије, у оном моменту кад је Књаз Црне Горе и његов дом овдје вријеђан на најскандалознији начин, сједио у дому и за софром тога Књаза и уживао његово гостопримство. Шта се мора мислити о једној земљи и како се мора цијенити њена култура, кад се види да њена влада шаље свога престолонашљедника да честита једном владару јубилеја, а једновремено допушта да се у њеној пријестолници тај владар и његов дом јавно грди и ружји, због тог његовог јубилеја и не само да то допушта, него чак и ствара прилике за те грђе и увреде?

Али не лежи срамота за Србију само у томе, што су се у то доба и на тај начин вријеђао Књаз Црне Горе, него и у томе што се некажњено насрнуло на слободу мишљења српских грађана. Демонстранти, који су грдили и вријеђали Књаза Црне Горе, у моменту када му је требало одати признање за оно што је доброг урадио за Српство, нијесу се задовољили тиме, него су отишли да разбијају прозоре на редакцијама оних листова, који нијесу пристали уз грдњу на Књаза Никола и који су сматрали за своје право, да Књаза Николу узму у одбрану од грдњи и клевета. Тој господи која мрзе Књаза Николу није довољно то, што су шикалирали оне српске грађане који су дошли били у Народну Позориште да гледају комад црногорског Књаза и зашто су свој црваци дали, него су отишли да нападну на имовину оних, који неће ма из каквих разлога да мисле о Кнезу Николи онако како мисле они.

На зар то није срамота за једну земљу кад се у њој смију вршити напади, и то још у оној, на људе који мисле по својој глави, а не по туђој? Зар то није срамота по једну земљу, кад су новинари изложени оваквим нападом и због тога што не пристају уз оне који грде и руже једног српског владара, и што се усуђују да кажу своје добро мишљење о њему? И најзад, зар то није срамота за Србију кад њени грађани, њени поданици не могу да сједу у Позоришту, које душло плаћају — и као појединци и као грађани уз порезу — не смију да кажу своје мишљење о једном српском владару; не смију да кажу да није истина да се Србија гнуша Књаза Николе — зар то није и више но срамата, кад све то српски грађани не смију зато што се то тако хоће људима који су овдје само гости.

Срамота је за једну земљу кад се један мали дио њених грађана дигне да силом натјера остали, већи дио грађана, да мисли и ради оно што се овоме неће; срамота је за једну земљу кад се људи тероризишу и уличним терором натјерују на оно што не морају — али је више но срамота кад тај терор над грађанима једне земље почну да врше они који живе од гостопримства тих грађана — они који су дошли да се склоне и да нађу душевне и тјелесне хране код оних које послјије тероризишу.

Господа ђаци и емигранти из Црне Горе, који овдје живе и школују се на нашим школама, могу о Књазу Николи и његовој Дому мислити шта хоће. Али та господа треба да имају на уму, да ту слободу мишљења имају и српски грађани, и да им ту слободу нико не смије ускраћивати, а најмање они, који су гости тих грађана. Они су међутим синоћ то право српских грађана не само негирали, него чак и грубо повриједили. Да су у овој земљи на државној управи људи који воде рачуна о правима и дужностима грађана, господа Црногорци који су синоћ на тако груб и васпитаних људи недостојан начин повриједили гостопримство, које им српски грађани указују, горко би се за то данас кајали. На срећу Србије таквих људи нема у њеној управи, и та господа Црногорци ће оста-

ти некажњени за оно што су поћу између неђеље и понедељника урадили. То је за њих добро, али је зато Србија претрпјела једну срамоту од које, разумне се, господа Црногорцима који су јој исту нанијели, неће ни једног тренутка образ поцрвенити.

А краљ српској влади? Идемо да видимо.

Лист „Грађанин“, што у Пожаревцу, Србији, излази под насловом: „Браћо, срећно вам било“ доноси овај чланак:

Историја братске нам Црне Горе испишана је многим крвавим странама као год и историја братске јој Србије. Обије те братске земље заливале су своје темеље потоцима крви српскога народа. Обије су вјечито биле на мртвој стражи, да им душман из пренада не пресијече и пошљеду животну жилу, на којој су се још само држале након петвјековног непрекидног проливања крви!

И праведни и добри Бог спасе их обије од крвожедног душмана! Обије су се отеле и засновале свој мирни државни живот! На положеном крвавом народном жртвенику родила се пуна слобода српског народа и још оваплотила се највећа нада: свесрпског ослобођења и уједињења!

Народ српски у објема земљама свагда је једнодушан и свагда незлобиви спрам сваког добра и напретка, који се получи пожртвовањем, трудом или ма каквим знамењем или умјењем у ма којој братској земљи; јер је добро и напредак постигнут у једној земљи увијек само радост и подстрек за исте уснјехе и у другој земљи; јер је свагда у осјећајима и жељама сама једнакост, потпуна солидарност српског народа у објема земљама.

Као свуда по државама, тако је и у ове наше братске државе свакад за пакост могућа понека вјетрометина, која већ, по неком ђавољем закону, лако закачи баш и оне кругове, гдје се има права, управо света брига да води о држави и народу!

Да, у „властеле“ наших братских земаља увуче се по наки ђавољи прв, и то увијек као за рачун онштег нашег душмана; и тај прв подгрза њихову слогу, завађа их, пакости их међусобно и доводи их до читаве борбе као оно по црној пјесми: „...хоће да с' покрве; злаћанима да пободу ножа“; и тако у том безуму чак сугерирају и нашем, тако рећи, идеалном народу, да и он прими ту међусобну заваду, да се покрви, да се од браће једне крви изроде небраћа!

Да, сад су се власници, мимо народа, дохватили љуте борбе чак око привијенства у слави, у величини; сад се хоће да искрве око злогласне истакнуте супремације: ја ли ће ову посетити Србија, ја ли Црна Гора!

Бајаги, безумнице, већ су спремни и готови да нас поведу и у свети крсташки бој, да ослободимо и ујединимо Српство, па сад само да изину „ко ће од њих прије понијети пред васколку нашу војеку онај свијетли и побједоносни крсташки барјак“!

Јест, решимо себи ту истину у очи. Није, браћо, више вајде крити. Земан је дошао, ради нашег толиком крљућу искупљеног државног заједничког бића, да не затварамо очи пред црном истином! Само крешући је слободни свима и свакоме моћићемо садељати онај глогов колац, којим ће се већ једном за свагда ринути дубоко, дубоко у понор ова злосрећна завада и борба између наших власника! И тако ће нам тек зар синити доба заједничке лијепе слоге и искреног браства на срећу васвијелог српског народа!..

И данас кад наша браћа у Црној Гори прослављају на најсвечанији начин уздицања своје државе на степен Краљевине, што се у свијету сматра као политички успјех и као јача залага за даље успијевање у својим задацима, а ови су задаци и наши задаци, ми, као браћа из Краљевине Србије, судјелујемо с најрадоснијим осјећајима и најдешним жељама у тој прослави, и одовуд громким гласом узвикујемо свој браћи Црногорцима: Ура! Срећно нек вам је Краљевство! Нек смо с тим сад заједно ближе скором ослобођењу и уједињењу васвијелог српског народа!..

Јавна захвалност

При одласку са Цетиња, изјавити ми је своју најтоплију захвалност Његовом Величанству Краљу Николи I. на гостопримству и на обилатој пажњи којом ме је одликовао. До дна душе сам био пријатно дирнут ште ме је Његово Величанство представило члановима Своје Узвишене Породице. Лијена хвала на том одликовању.

Изјавити ми је своју топли за-
вадност родољубивом грађанству
пријестонице Црне Горе, које ми је
особиту пажњу поклонило, па и
својом најном одликовало моју
сестру Савку удову Суботић и моју
ћерку Владисаву. Жао ми је што
при многим светковинама и крат-
ком времену, нијесам могао учи-
нити оне посјете које сам желио.

Послије педесет година дошао
сам опет на Цетиње и видим ве-
лики напредак пријестонице црно-
горске који ме је задивио. А овај
напредак је само мали дио вели-
кога културнога напретка читаве
Црне Горе под мудром владавином
Господара Црне Горе Николе I.

Данас мала Црна Гора има важ-
ности у цивилизованом свијету.
Црна Гора је данас управо постала
средиште балканске политике. То
су показале велике симпатије ев-
ропских велесила, и балканских др-
жава према Црној Гори и њеном
узвишеном владару приликом Ње-
гове педесетогодишњице и прогла-
шења Црне Горе Краљевином. Краљ
Црне Горе Никола I. стекао је сво-
јом мудром владавином повјерење
свију велесила и ово је добар знак
за рјешавање балканскога питања у
корист српскога народа на Балкану.

Према мојој дубокој старости ја
Цетиња и Црну Гору више видјети
нећу. Али ја носим са Цетиња то
увјерење, да кад мене више не буде,
да ће Црна Гора у слози са по-
сестримом Србијом, знати испунити
своју дужност према балканском
Српству, да ће извршити аманет са
Косова, да ће остварити читаву
српску мисао. — С Богом!

Цетиње, 20. августа 1910.

Д-р М. Полиг-Десанчић

Дневник

ОтпUTOвала у Бар. Њ. Кр. В. Кње-
гиња Престолонашљедница отпу-
товала је данас у Бар са Њеним
дворским дамама.

Руско одликовање. Њ. Кр. В.
Престолонашљедник Краљевић Да-
нило одликован је од Њ. Им. В.
Цара Николе највећим руским од-
ликовањем, орденом Св. Ане. Ово
одликовање Престолонашљеднику
Краљевићу Данилу предао је Њ.
Им. В. велики књаз Никола Ни-
колајевић на оклопници „Цесаре-
вић“ на свечан начин, приликом
лочека руске ескадре.

Ватромети. У част Њ. Им. В.
великог руског књаза Николаја Ни-
колајевића у општинском парку био
је синоћ приређен велики ватромет,
који је испало сјајно. Њ. В. Краљ
Господар са Узвишеном Краљев-
ском Породицом и Високим Гости-
ма посматрао је ватромет из Двора
Њ. Кр. В. Престолонашљедника,
и непрегледна маса свијета била је
прекришила сав простор између
Двора и парка. Ватромет је био
прекрасан какав се ријетко гдје
може видјети и трајао је сат и по.
Извођене су разне слике, за које се
не зна која је била од које љепша.

Опроштајни ручак. Сјутра у 10^{ти}
сати прије подне на оклопњаци
„Цесаревић“ биће опроштајни ру-
чак, на коме ће бити наш Двор,
министри и многи наши великодос-
тојници.

Нови војвода. Данас на опро-
штајном ручку, који је даван у част
руских официра, Њ. В. Краљ Го-
сподар изволио је г. командир
Стевану Вукотићу, команданту ка-
тунске бригаде, подарити назив
војводе.

ОтпUTOвали на Вир. Данас по-
слије подне сви чланови владе и
многи великодостојници отпUTOвали
су на Вир Пазар, ради испраћаја
Високих Гостију, који су се још на
Цетињу задржали.

Одликовања. Поводом просла-
ве педесетогодишњице владавине
и прогласа Краљевине, Његово Ве-
личанство Краљ благоволио је од-
ликовати многа лица са стране и
из земље.

Из српских научничких кругова
одликован је Даниловим орденом
III. степена г. Живојин Периф, про-
фесор на правноме факултету био-
градског универзитета.

Од биоградских новинара одли-
ковани су: Милав Мићић, директор
„Вечер. Новости“ III ст.; Љуб. Бо-
јовић, власник „Вечер. Новости IV.
ст.; Пера А. Ђорђевић, публициста,
III степ.; Милутин Чекић, уредник
„Недјељног Пријегледа“ V. степ.
Данилова ордена.

Г. А. Стражикић, уредник „На-
шег Јединства“, одликован је III.
степеном Данилова ордена.

Од Биоград. Пјев. Друштва одли-
ковани су: потпредседник про-
то Н. Божић, III. степ. Данилова
ордена, а председнику Друштва
г. Цукићу и хоровођи г. Мокрањ-
цу, који од раније имају треће сте-
пене, Краљ је подарио Своје слике
са Својеручним потписима.

Од Краљ. Хрват. Земаљ. Каза-
лишта одликовани су: интендант
Трешчец III. ст.; првак позорнице А.
Фијан III. степ.; г-ђа маркиза Штро-
цијева и г-ђица Вилхарова златном
медаљом за ревност; Бах, директор
драме IV. степ.; Јосиф Штефанац,
Иво Рајић, редитељ и Михаило
Марковић V. степеном Данилова
ордена. Осим тога Њено Величан-
ство Краљица одликовала је мар-
кизу Штроцијеву и г-ђицу Вилха-
рову скупочијеним даровима. Тако
исто Краљица је обдарила споме-
нима г-ђу Софију П. Ђорђевића
и г-ђицу Мићићеву из Биограда и
г-ђицу Политову из Новог Сада.

Његово Величанство Краљ бла-
говолио је одликовати и г. Мило-
ша Живковића IV. ст. Данилова
ордена и златном медаљом за реви-
ност, и г. Бор. Сл. Милића V. сте-
пеном истог ордена.

Руска ескадра. Ескадра руска
која је стигла под Бар у прошлу
четвртак, састоји се из четри оклоп-
нице: „Цесаревић“, „Рурик“, „Бо-
гатир“ и „Адмирал Макаров“, а
стоји под заповједништвом адми-
рала г. Мањковског.

Враћа се. Г. Милоје Ж. Јовано-
вић, начелник министарства финан-
сија, који је назад двије године
дошао у Црну Гору, да реформира
наше финансије, враћа се из својих
домаћих и породичних разлога сју-
тра у Србију. За ове двије године
свога боравка у нашој земљи г. Јо-
вановић је својим прилежним радом,
својом марљивошћу и својим так-
том заслужио опште признање.
Нарочито је стекао заслуге као
добар зналац финансирања, те су
наше државне финансије под ње-
говим мудрим руковањем знатно
унапријеђене и побољшане, уведо-
ћи у нашој земљи корисне и по-
требне реформе и модерне уста-
нове.

Све особље министарства финан-
сија с министром финансија г. Ду-
шаном Вукотићем приредило му је
синоћ опроштајни банкет.

Опраштајући се са овим нашим
вриједним, и честитим пријатељем,
ми му желимо да из наше земље
понесе најљепше успомене, онако
исто као што их је код нас оста-
вио, увјерени, да овај његов одла-
зак из наше средине неће утицати
на будуће везе, које ће и на даље,
надамо се, имати са нашом земљом.

Био му срећан повратак у брат-
ску Србију!

Закључене сједнице. Сједнице
Народне Скупштине, сазване у ван-
редни сазив, закључене су 22. ов.

м. краљевим указом, који је про-
читан у Н. Скупштини. То је први
указ са краљевским потписом.

Народни посланици. Сви наро-
дни посланици са предсједништвом
Н. Скупштине на челу имали су
част да буду у поведеник на руч-
ку у Двору, који се у њихову част
давао. Том приликом Њ. В. Краљ
Господар благоволио је све на-
родне посланике одликовати. Сви
они посланици, који нијесу имали
раније никакво одликовање, добили
су Данилов орден петог степена, а
они, који су имали већ одликова-
ња, добили су један степен више
до трећег степена.

Уважена молба. Г. Рамо Н. Мар-
тиновић, секретар прве класе ми-
нистарства унутрашњих дјела по
својој молби стављен је у пензију
и одликован Даниловим Орденом
III. степена и златном медаљом за
ревност. Г. Мартиновић је од ста-
рих и ваљаних наших чиновника.

Одликовани. О свечаностима су
одликована многа лица, међу ко-
јима су са Цетиња: Даниловим ор-
деном III. степена д-р Стево Огње-
новић и Лука Гојнић; четвртим
степеном оф. Драго Мартиновић и
Илија Вицковић; и петим степеном
М. Шоћ, Блажо Милановић и Пери-

Шоћ. Златну медаљу за ревност
добрио је Милосав Дедовић и многи
други. Списак одликовања доије-
ћемо у идућем броју.

Унапријеђени. У поштанско теле-
графској струци унапријеђени су: за
шефа економског одјека Петар Ми-
лић, досадањи шеф истог одјека
са платом од 3000 перпера, за ше-
фа административног одјељења Пе-
ро Шоћ, досадањи в. д. шефа са
платом од 2400 перпера, за управ-
ника цетињске поштанско-телегра-
ске станице Мило Вукмировић са
платом од 2400 перпера и за у-
правника подгоричке поштанско-
телеграфске станице Митар Дреџун
са платом од 3000 перпера, доса-
дањи управник станица. Доса-
дањи секретар прве класе управ-
ног одјељења министарства унут-
рашњих дјела Милосав Дедовић
унапријеђен је за првог секретара
са платом од 3000 перпера, за
секретара прве класе истог ми-
нистарства постављен је Блажо Ми-
лановић, досадањи врш. дуж.
управника цетињске поштанско-те-
леграфске станица са платом од
2400 перпера и за архивара Божо
Банашевић, досадањи секретар-
благајник управе општине вароши
Цетиња са платом од 1680 перпера.

КЊИЖАРА

А. РАЈНВАЈНА

НА ЦЕТИЊУ

Препоручује:

своје велико стовариште разних српских и страних научних и за-
бавних књига и календара;

своје стовариште свих потребних књига и учила за све
наше основне и средње школе, домаћег и страног издавања као и
велики избор књига за учитељске и ђачке књижице;

велики избор нотеса и протокола за појединце и трговине,
збор и зборник свих врста, разних посуда, календара,
књижара и преса за копирање и т. д.;

велики избор картона и хартија за посетнице, позивнице,
валове и т. д. све, свих врста и боја, мастила за писање, цртање
и копирање и у опште цео писани, цртаћи и канцеларски мате-
ријал све производи најбољих и најсавременијих фабрика Италије,
Немачке и Аустрије;

велики избор најљепших и најновијих дописница и фотографи-
чних албума и са стране у боји и црној;

прима поруџбине за израду свих врста печата од месинга
и платина од каучука за сва државна надлежства и појединце
по изумеренијој цени — према каталогу; — погрешно израђене
печате и платиније прима натраг без штете за поруџбину и одмах
израђује нове.

2-3

ЧУВЕНИ

ФРАНЦУСКИ ШАМПАЊЕР

и

ШВАЈЦАРСКИ ЕМЕНТАЛЕР СИР

нуди агентурна и комисионарска радња

ХРИСТИФОРА МОРАВЦА

ПОДГОРИЦА

К'о да пушка пуца, так' се свуда хори

О јевтиноћи и доброј роби

Христифора Моравца

НА ЗНАЊЕ

Продајем из слободне руке земљиште за грађење кућа у

Мирковој вароши

које сам купио на инканду у Општини подгоричкој, које се налази у
Балшића улици, и Новака Милошева улици; земљишта има са лица
75 метара, са довољном баштом. Ко би желио купити цијело или од
истога, нека се обрати потписатоме ради погодбе.

Подгорица, 20. 8. 1910.

Васо Радуловић,
грован